

DZIENNIK BERLIŃSKI

wychodzi codziennie

(prócz niedziel i świąt).

Adres redakcji i administracji:

BERLIN W., Schlüterstrasse 57.

Telefon: Bismark 7546.

Pocztowe konto czekowe: Berlin NW. 7 nr. 4203

EKSPEDYCJA: Bytom G. - Śl. (Beuthen O. - S.), Kurfürstenstr. 19.

Cena abonamentu na pocztę miesięcz. 1,85 mk.

Wysyłka pod opaską w Niemczech 3,75 m. mies.

Abonament w agencjach 1,85 mk. miesięcznie.

Cena ogłoszeń w Niemczech:

— Za 1 milimetr ośmiolatowy 10 fenigów. —

Rok XXXIV

Piątek 11-go kwietnia 1930

Nr. 85

Nasz ruch spółdzielczy.

Spółdzielczość, jak sama nazwa wskazuje, jest ruchem, opierającym się na żywym w każdym człowieku instynkcie współdziałania, współpracy, lub inaczej instynkcie wzajemnej pomocy w dziedzinie spraw gospodarczych. Przejawia się ona w bardzo różnorodnych formach; najbardziej znanymi są spółdzielnie spożywców (konsumy), kredytowe, zakupu i sprzedaży.

Jednakowoż są i inne typy mniej znane w Niemczech, aczkolwiek powszechnie w innych krajach. Tak np. we Włoszech znane są spółdzielnie kamieniarzy, którzy grupowo podejmują się wykonania danej pracy, — w Rosji artele i t. d. Krajem typowym, którego rozwój oparty jest bardzo mocno na spółdzielczości, jest Danja. Wysoko stoi ruch spółdzielczy w Czechosłowacji, w Anglii i t. d.

Mniejszość polska w Niemczech nie posiada spółdzielni konsumpcyjnych (spożywców), natomiast grupuje się około Banków Ludowych i Rolników. Te nasze instytucje gospodarcze starają się wychować swych członków i umocnić w nich ten wrodzony każdemu człowiekowi instynkt współdziałania. Na tej drodze zwolna członkowie, zarządy oraz rady nadzorcze stają się i stawać się powinny, jak gdyby zwartymi rodzinami. Wreszcie idee w tych rodzinach powstałe, szerzone dalej, zespalając mogą coraz bardziej polskie społeczeństwo w Prusach Wschodnich, na Śląsku, Westfalii i t. d.

Bo zdrowy ruch spółdzielczy nie może się ograniczać tylko do zaspakajania potrzeb czysto materialnych wśród zrzeszonych członków. Muszą, niech nam wolno będzie jeszcze raz powtórzyć, wychowywać i umacniać instynkt społecznej pracy. Nasz ruch spółdzielczy w Prusach ma zresztą, pod tym względem chlubną tradycję. I tradycja ta sięga dość daleko w przeszłość np. u Banku Ludowego w Bytomiu, którego jubileusz obchodziliśmy w ub. środę, do roku 1895 wstecz.

Iluż to ludzi przez tak długi okres czasu przesunęło się przez taki Bank? Jak liczne i wielkie zaspokoili on potrzeby swych członków. Potrafił przetrwać najgorsze czasy, dzięki ofiarności swych kierowników i pracowników. Codziennie spełniał swą jednostajną, szarą pracę. Gromadził z drobnych nieraz oszczędności, poważniejsze kapitały, ażeby je rozdzielać zgłaszającym się. Tak tworzył się i powstawał majątek społeczny i był ostoją życia gospodarczego naszego ludu w ciężkich chwilach. Bank Ludowy w Bytomiu jest najstarszą instytucją kredytową polską na Śląsku.

Nie mniejszymi zasługami mogą się pochwalić jednak i inne nasze spółdzielnie w Prusach, choć może później powstałe. Skupione we własnym Związku pomagają sobie wzajemnie przez co pomagają znaczenie posiadanych kapitałów. Zmusza je do tego także brak pomocy ze strony władz, a także izolacja finansowa, jaka je ot-

Rząd Rzeszy wobec nowych trudności.

Berlin. (Tel. wł.) Komisja podatkowa parlamentu odrzuciła projekt podwyższenia podatku od piwa. Za projektem głosowało jedynie centrum, demokraci i niemiecka partja ludowa.

Odrzucenie projektu rządowego może doprowadzić do bardzo poważnych następstw. Po południu zebrał się na narady gabinet Brüninga, aby zająć stanowisko wobec porażki, jaką rząd poniósł.

Położenie rządu pogorszyło się znacznie. Odrzucenie projektu po-

datku od piwa przyszło nieoczekiwanie.

Sytuację zaostrza jeszcze fakt, że w czasie dalszego głosowania w komisji podatkowej, wnioski rządowe przechodziły często większością zaledwie jednego głosu i przy licznych głosach wstrzymujących się. Wynika stąd, że większość rządowa jest w tej chwili jeszcze słabsza, niż była wtedy, gdy Brüning przedstawiał się parlamentowi.

Minister Rzeszy o stosunkach polsko-niemieckich.

Berlin. W środę rozpoczęły się w Berlinie obrady ogólnego zjazdu przedstawicieli przemysłu i handlu Rzeszy Niemieckiej. W zjeździe biorą udział członkowie rządu Rzeszy, rządu pruskiego oraz wybitni parlamentarzyści niemieccy.

Dłuższe przemówienie wygłosił wicekanclerz minister gospodarki dr. Dietrich, który przechodząc do stosunków niemiecko-polskich wyraził przekonanie, że umowa handlowa z Polską będzie ratyfikowana bez względu na podwyższenie cel agrarnych ze strony

Niemiec. Kwestję stosunku do Polski traktować muszą Niemcy ze stanowiska porozumienia europejskiego w ogólności, a następnie ze stanowiska stosunków handlowych z państwami wschodnio i południowo-wschodniej Europy.

Minister powołał się na to, iż mimo zamknięcia granicy polskiej stosunki handlowe z Polską rozwijają się dla Niemiec pomyślnie. Dla przykładowo minister przytoczył, iż bilans handlowy z krajami zamorskimi jest dla Rzeszy bierny.

Pomoc dla rolnictwa niemieckiego.

Berlin. Według informacji Biura Wolffa, obrady gabinetu Rzeszy nad projektem „ustawy o ochronie rolnictwa” zakończyły się zupełnym porozumieniem.

Bezpośrednio po posiedzeniu gabinetu odbyło się pod przewodnictwem

kanclerza Brüninga zebranie przywódców stronnictw centrum, niemieckiej partji ludowej, którzy po kilkugodzinnych naradach wyrazili również swą zgodę na projekt ustawy o pomocy dla rolnictwa.

Przygotowania do otwarcia banku międzynarodowego.

Berlin. Donoszą z Paryża: W wyniku rozmów, prowadzonych między bankierem amerykańskim Lamontem i gubernatorem Banku Francuskiego Moreau, przyszłym prezesem Banku dla wypłat międzynarodowych Mac Garrache, oraz przyszłym dyrektorem tego banku Quesney'em, pożyczka międzynarodowa w wysokości 300 milionów dolarów oddana będzie do subskrypcji w ostatnich dniach maja br.

Między 20 a 30 kwietnia państwa,

czają zazwyczaj prywatne, niemieckie instytucje bankowe. To ostatnie również dotyczy „Rolników”, które muszą ostrożnie gospodarować i zabić o zaufanie swych członków.

Zabiegają też nie bezskutecznie i można z całym spokojem powiedzieć, że wykazują większą dbałość o interesy swych członków, aniżeli to ma miejsce u innych instytucji konkurencyjnych. Wymieniony n. p. bank bytomski nie tylko, że nie przysporzył swym członkom strat, lecz, jak wie-

my, waloryzuje przedwojenne depozyty, na co nie każdy bank czy kasa oszczędnościowa niemiecka może sobie pozwolić. Świadczy to o rzetelnej i uczciwej gospodarce.

Piszemy o tem wszystkim, i stwierdzamy te fakty, ażeby zachęcić stojących jeszcze zdala od polskich spółdzielni rodaków naszych. Przyszłość nasza bowiem leży na drodze skupiania się i organizowania pod względem gospodarczym.

Przyjaźń niemiecko-austriacka.

Wiedeń. Z okazji zmiany rządu w Niemczech nastąpiła wymiana depesz pomiędzy kanclerzem Rzeszy Brüningem a kanclerzem austriackim Schoberem.

Kanclerz Brüning zaznaczył imieniem nowego rządu Rzeszy jak serdecznie i nierozdzielnie naród niemiecki czuje się złączony ze swymi braćmi w Austrii.

W odpowiedzi na to kanclerz Schober przesłał szczere podziękowanie kanclerzowi Rzeszy za jego serdeczne pozdrowienia i za stwierdzenie nierozdzielnej łączności narodu niemieckiego Rzeszy i Austrii.

Austriacka ustawa przeciw terrorowi.

Wiedeń. Austriacka rada związkowa załatwiła ustawę przeciwko terrorowi uchwaloną przez parlament.

W ciągu dyskusji doszło do burzliwego starcia między socialistami a chrześcijańsko-społecznymi. Kiedy mówca chrześcijańsko-społeczny Retter obraził socjalistę Wintera, przewodniczący musiał przerwać posiedzenie. Po przerwie złożył Retter oświadczenie, odwołujące swe obraźliwe słowa, wskutek czego nastąpiło ogólne uspokojenie.

Nowy prezydent Łotwy.

Ryga. Sejm łotewski wybrał ostatecznie prezydentem państwa Kwiesisa (Związek Ziemiański). Otrzymał 55 głosów na 91 głosujących.

Śląski działacz w więzieniu.

Praga. W procesie b. posta Tuki i tow. odbywającym się w drugiej instancji, przemawiał sam oskarżony, który w nowie swej wskazał na to, że nie popełnił żadnego przestępstwa zarzucanego mu i stwierdził, że uważa się za niewinnego.

Wieczorem wydano wyrok, potwierdzający orzeczenie pierwszej instancji, która skazała b. posta Tukę na 15 lat więzienia, drugiego oskarżonego Snaczky'ego na lat 5, zaś trzeciego Macha uwolniła.

Nieoczekiwana podróż polityczna.

Budapeszt. Hr. Bethlen odjechał po południu do Rzymu w towarzystwie szefa sekcji w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Apera i szefa biura prasowego węgierskiego ministerstwa spraw zagranicznych Czackiego.

Pogotowie ratunkowe dla hydroplanów

Rzym. Ministerstwo komunikacji zorganizowało pogotowie ratunkowe dla hydroplanów, zmuszonych do opuszczenia się na powierzchnię morza. Całe wybrzeże półwyspu Apenińskiego zostanie podzielone na strefy, posiadające semaforów i radiostacje, oraz kilkanaście punktów postoju szalup ratunkowych. Zwierzchnią władzę nad każdą strefą obejmą oficerowie marynarki.

Aresztowanie fabrykantów soli.

Delhi. Policja aresztowała 25 osób, które dopuściły się nielegalnego wytwarzania soli.

Wśród aresztowanych osób znajduje się syn Ghandiego — Dawidas. Należy zaznaczyć, że jest to już drugi syn Mahatmy, którego władze angielskie uwięziły.